

Алма
шыбыны.

Rhagoletis
pomonella Walsh.

Қос қанаттылар отряды, ала қанатшы буындар тұқымдасы.

- Канада да таралған, Қазақстанда карантинді. Алма шыбының құрттары алма, алқоры, алмұрт, шие, долана, қара жидек жемістерін зақымдайды.

Олар жемістердің жұмсағымен мен қоректеніп өткелдерді жасайды. Жеміс жұмсағы күңгірт түсті болып, шеттерінде шырыштар пайда болады. Бір жеміс ішінде 30-40 шамасында құрттар мекендейді. Өте қатты зақымдалған өсімдіктер шіріп түсіп қалады.

Марфологиясы.

- Шыбынның ұзындығы 5 мм шамасында, денесі қара жылтырак, басының үсті жылтыр қоңыр, асы лимондай сары. Мұрттары қызғылт сары, көкірегі қара жылтыр, алдыңғы арқасының бүйірлерінде ақ сызықшалар бар.

- Арқасының ортасын бойлап 4 сұр жолақтар орналасқан. Сандары қара түсті, ұштары ақшыл сирақтары және табандарының негізгі буыны сарғыш. Қананттары күңгірт түсті орақ тәрізді сурет байқалады. Қарны қара, жылтырақ. 2,3,4,5-ші тергінттерінің шеті ақ жиектері бар.

Photo by Jack Kelly Clark

- Жұмыртқасының ұзындығы 10 мм. сопақ екі жағы да ұшталған ашық түсті. Құртының ұзындығы 80 мм шамасында, ені 2,0 мм сарғыш-ақ кейде жасыл реңді.

- Қуыршағының ұзындығы 4,2-5,2 мм ені 2,2 мм құба сарғыш түсті. Қуыршақтар топырақтың арасында 5,0-7,5 см тереңдікте қыстайды.

Шыбындар ұшуын маусым айының бірінші жартысында бастайды, екінші ұрпақтардың имагосы ұшуын қыркүйек айында бастайды. Шыбындар ұшып шыққан жерден қашық кетпейді. Олар басқа жәндіктер зақымдаған жеміс ағаштарының діңін сабақтарынан, жемістерінен, жапырақтардан шығатын шырындармен қоректенеді.

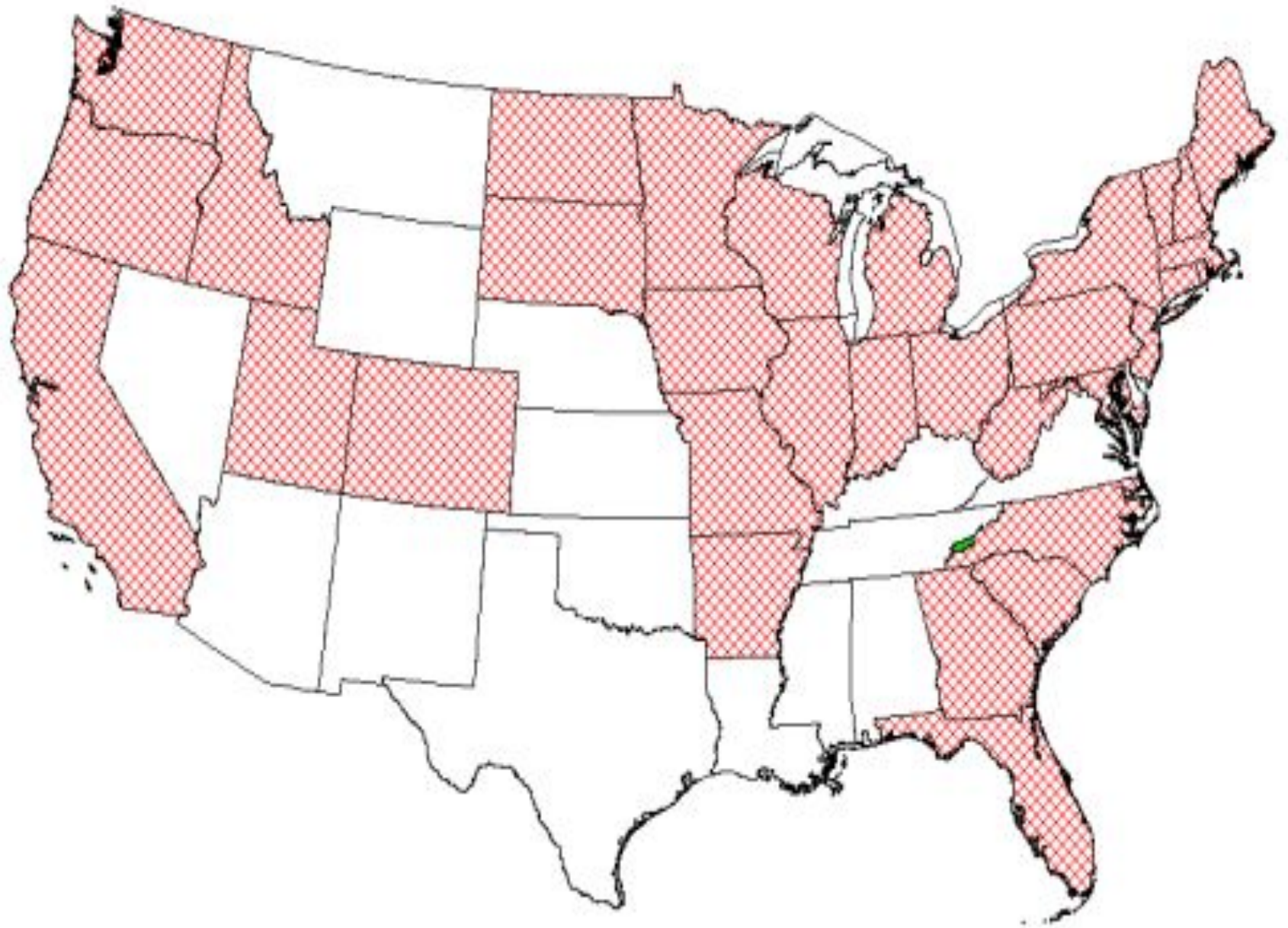

- Ұшып шыққан соң 8-10 күннен кейін шыбындар жұмыртқалайды. Жұмыртқаларын жемістің қабығының астына күн түспейтін жерлерге салады. Ұрғашының өсімталдығы 420 жұмыртқа 24,5 градуста іштегі төл дамуы 3-7 күн аралығы.

Кұрттары алманың тез пісетін сұрыптарында 12-21 күн қоректенеді, кеш пісетін алма сұрыптарының жемісінің ішінде бірнеше ай қоректенеді. Олардың топырақ арасында қуыршақ дамуы 300 күнге дейін созылады. Мұндай жағдайда құрттар екі жылда бір ұрпақ беруі мүмкін.

Карантиндік және күрес шаралары.

- АҚШ-тың және Канаданың алма шыбыны таралған аймақтарынан алма, алқоры, алмұрт, шие долана, қара жидек жемістері мен көшеттерін Қазақстанға алып келуге тыйым салынады.
- АҚШ-тан Канададан ,әртүрлі жолмен келген жолаушыларға жаңа жемістерді өзімен Қазақстан территориясына алып кіруге рұқсат берілмейді. Жаңа жеміс қалдықтарын өртеп жібереді.

Анықтау.

- Еліктіргіш феромондар қолданылады. Ағаштардың әр жеріне еліктіргішті іліп тастаймыз. Сонда жиналған шыбындар бойынша есептер, жүргізіп тиісті шаралар қолданамыз.

Назар салғандарыңызға рахмет!

Дайындаған:

Бурибаева Ажар

312 группа.